TAMARA ĆAPETA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2025. február 13. [1]

C-687/23. sz. ügy

D. E.
kontra
Banco Santander, SA

(a Tribunal Supremo [legfelsőbb bíróság, Spanyolország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – 2014/59/EU irányelv – A hitelintézetek helyreállítását és szanálását célzó keretrendszer – A Banco Popular szanálása – A részvények ellentételezés nélküli kötelező jellegű átruházása – A szanálási határozat elfogadását megelőzően benyújtott, semmisség megállapítása és kártérítés iránti kereset – A »keletkezett« kötelezettség fogalma – A hatékony jogorvoslathoz való jog”

I. Bevezetés

1. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem egy újabb határozatra ad alkalmat a Banco Popular Español, S.A. spanyol bank (a továbbiakban: Banco Popular) 2017. június 7-i szanálását követő ítélkezési gyakorlat sorában. [2]

2. Az említett határozat következtében számos természetes és jogi személy elvesztette befektetését. Ez a nemzeti és az uniós bíróságok előtt rengeteg peres ügyet eredményezett.

3. E jogviták közé tartozik több olyan ügy is, amelyekben arra tekintettel követelik a semmiség megállapítását és a kifizetett összeg visszatérítését vagy a kár megtérítését, hogy a Banco Popular bizonyos pénzügyi eszközök természetes és jogi személyek részére történő értékesítése során nem tartotta be az átláthatóság és a fogyasztóvédelmi jog bizonyos követelményeit. Más szóval, e keresetek jellege nem az említett eszközök szanálás következtében bekövetkezett értékvesztésében, hanem az említett eszközökre vonatkozó eredeti jegyzés jogellenességére való hivatkozásban mutatkozik meg.

[1] Eredeti nyelv: angol.

[2] Lásd az Egységes Szanálási Testület 2017. június 7-i SRB/EES/2017/08. sz. határozatát, amely elfogadta a Banco Popular szanálási programját, amelyet a Bizottság az (EU) 2017/1246 határozatában (HL 2017. L 178., 15. o.; helyesbítés: HL 2017. L 320., 31. o.) (a továbbiakban együtt: szanálási határozat) hagyott jóvá.

4. A Banco Santander (Banco Popular bankszanálás)[3] és a Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.)[4] ítéletében a Bíróság megállapította, hogy a 2014/59/EU irányelv (a bankok helyreállításáról és szanálásáról szóló irányelv; a továbbiakban: BRRD)[5] kizárja az ilyen bírósági eljárásokat, amennyiben azokat a szanálási határozat meghozatalának időpontját *követően* indították meg

5. A jelen ügy újdonsága abban rejlik, hogy az alapeljárás tárgyát képező jogvita a szanálás *előtt* kezdődött. A válasz szempontjából ez különbséget jelent-e? Lényegében ezt a kérdést teszik fel a Bíróságnak a jelen ügyben.

II. Az alapeljárás tényállása, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás

6. 2009-ben a Banco Popular „Bonos Subordinados Canjeables por Obligaciones Subordinadas de Banco Popular Español, S. A. I/2009” elnevezésű kötvényeket (a továbbiakban: I/2009 alárendelt kötvények) bocsátott ki.

7. A Lera Blava, S. L. U. társaság egyedüli ügyvezetőjeként D. E. 2009. október 3-án 15 darab ilyen átváltható kötvényt jegyzett, összesen 15 000 euró értékben.

8. E 2013. októberi lejáratú I/2009 alárendelt kötvényeket 2012. május 25-én D. E. – továbbra is a Lera Blava, S. L. U. képviseletében – kötelezően átváltandó alárendelt kötvényekre (a továbbiakban: II/2012 alárendelt kötvények) cserélte. Ez utóbbiak 2015 novemberében jártak le.

9. A társaság az elmaradt munkabér kifizetése keretében 2013. január 14-én D. E.-re ruházta ezen átváltandó kötvények tulajdonjogát.

10. 2015. november 25-én, a kibocsátásuk feltételeivel összhangban az II/2012 alárendelt kötvények kötelező átváltás keretében Banco Popular részvényekké alakultak át. D. E. ennek megfelelően a Banco Popular részvényese lett.

11. 2016. október 6-án D. E. saját nevében keresetet indított a Banco Popular ellen, amelyben az uniós jog, különösen a MiFID I irányelv[6] által előírt beleegyezés hiányán alapuló akarathiba miatt az I/2009 alárendelt kötvények és a II/2012 alárendelt kötvények semmisségének megállapítását, valamint az eredetileg befektetett összeg visszatérítését kérte. Másodlagosan D. E. a MiFID I irányelvből eredő kötelezettségek teljesítésének elmulasztásából eredő károk megtérítését kérte.

[3] 2022. május 5-i Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) ítélet (C-410/20, EU:C:2022:351) (a továbbiakban: Banco Santander [Banco Popular bankszanálás] ítélet).

[4] 2024. szeptember 5-i Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ítélet (C-775/22, C-779/22 és C-794/22, EU:C:2024:679) (a továbbiakban: Banco Santander [Banco Popular bankszanálás II.] ítélet).

[5] A hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítását és szanálását célzó keretrendszer létrehozásáról és a 82/891/EGK tanácsi irányelv, a 2001/24/EK, 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2005/56/EK, 2007/36/EK, 2011/35/EU, 2012/30/EU és 2013/36/EU irányelv, valamint az 1093/2010/EU és a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2014. május 15-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 173., 190.o.; helyesbítések: HL 2019. L 165., 129. o.; HL 2021. L 104., 55. o.).

[6] Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint D. E. a pénzügyi eszközök piacairól, a 85/611/EGK és a 93/6/EGK tanácsi irányelv, és a 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 93/22/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 21-i 2004/39/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre (HL L 2004. 145., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 263. o.; a továbbiakban: MiFID I irányelv) hivatkozott.

12. 2017. május 31-én a Juzgado de Primera Instancia (elsőfokú bíróság, Spanyolország) helyt adott D. E. semmisség megállapítása iránti keresetének, és semmisnek nyilvánította az I/2009 alárendelt kötvények és a II/2012 alárendelt kötvények jegyzését.[7] A nemzeti ügyiratból kitűnik, hogy az említett bíróság megerősítette, hogy a Banco Popular nem végezte el a „megfelelőségi" vizsgálatot D. E. tekintetében sem személyes minőségében, sem a társaság ügyvezetőjeként annak felmérésére, hogy bármelyik minőségében is rendelkezett-e a szóban forgó átváltható kötvényekben rejlő kockázat megértéséhez szükséges ismeretekkel és tapasztalattal.[8] A Banco Popular fellebbezést nyújtott be a határozattal szemben az Audiencia Provincialhoz (tartományi bíróság, Spanyolország).

13. 2017. június 7-én az Egységes Szanálási Testület elfogadta a Banco Popular szanálási programját, amelyet a Bizottság ugyanezen a napon jóváhagyott.

14. Konkrétan, ez a szanálás a hitelezői feltőkésítés és az üzletértékesítési eszköz kombinációját tartalmazta,[9] és a következőképpen valósult meg. Először is, a hitelezői feltőkésítés alkalmazásával a Banco Popular meglévő részvényeinek értéke nullára csökkent. Ezt követően ezeket a részvényeket törölték. Ugyanerre került sor azon részvények tekintetében, amelyek a Banco Popular fennálló kötelezettségei egy részének (Tier 1 kötelezettségek) átalakításával jöttek létre. E fennálló kötelezettségek egy másik részét (Tier 2 kötelezettségek) új részvényekké alakították át, amelyeket a Banco Santander, S.A.-ra (a továbbiakban: Banco Santander) ruháztak át. A Banco Populart ezt követően eladták a Banco Santandernek, az alapeljárás alperesének, amely a Banco Popular összes fennmaradó eszközét megszerezte beolvadással történő egyesülés útján, és ekkor a Banco Popular jogi személyisége megszűnt. A Banco Santander az alapeljárás tárgyát képező jogvitában is a Banco Popular helyébe lépett.

15. 2019. március 29-én az Audiencia Provincial (tartományi bíróság) hatályon kívül helyezte az elsőfokú bíróság ítéletét azzal az indokkal, hogy D E. eleve nem rendelkezett kereshetőségi joggal. Ehelyett úgy ítélte meg, hogy a társaságnak kellett volna keresetet benyújtania.

16. Ezen ítélet ellen D. E. felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Tribunal Supremóhoz (legfelsőbb bíróság, Spanyolország). A Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) mindkét fél ellenkezése ellenére úgy döntött, hogy a jelen ügyben előzetes döntéshozatal iránti kérelmet nyújt be. Az említett bíróság kifejti továbbá, hogy többek között a BRRD 53. cikke (3) bekezdésének a spanyol bíróságok által történő eltérő értelmezései jelentős számú felülvizsgálati kérelemhez vezettek, ami arra utal, hogy a Bíróság iránymutatása számos ilyen ügy megoldásához segítséget fog nyújtani.

[7] A nemzeti ügyirat szerint az említett ítéletet 2017. június 8-án kézbesítették a feleknek.

[8] A „megfelelőségi" vizsgálatot a MiFID I irányelv 19. cikkének (5) bekezdése írja elő. Ezt szabályozza részletesebben a 2004/39/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a befektetési vállalkozások szervezeti követelményei és működési feltételei, valamint az irányelv alkalmazásában meghatározott kifejezések tekintetében történő végrehajtásáról szóló, 2006. augusztus 10-i 2006/73/EK bizottsági irányelv (HL 2006. L 241., 26. o.; a továbbiakban: a MiFID I irányelvet végrehajtó irányelv) 36. és 37. cikke.

[9] Lásd a hitelintézeteknek és bizonyos befektetési vállalkozásoknak az Egységes Szanálási Mechanizmus keretében történő szanálására vonatkozó egységes szabályok és egységes eljárás kialakításáról, valamint az Egységes Szanálási Alap létrehozásáról és az 1093/2010/EU rendelet módosításáról szóló, 2014. július 15-i 806/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2014. L 225., 1. o.; helyesbítés: HL 2014. L 372., 9. o.; a továbbiakban: ESZM-rendelet) 24. és 27. cikkét.

17. A fenti körülményekre tekintettel a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság, Spanyolország) a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„1) Úgy kell-e értelmezni a [BRRD] 53. cikke (1) és (3) bekezdésével, valamint 60. cikke (2) bekezdése első albekezdésének b) és c) pontjával összefüggésben értelmezett 34. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontját, hogy a Banco Popular szanálási intézkedéseiben említett kiegészítő tőkeinstrumentumok között nem szereplő és a bankra vonatkozó szanálási intézkedések elfogadása (2017. június 7.) előtt végül a bank részvényeivé alakított pénzügyi termékek (az ugyanazon bank részvényeire kötelezően átváltandó alárendelt kötvények) forgalmazásából eredő felelősség megállapítása iránti keresetet követően a Banco Popular jogutódjával szemben hozott kártérítési határozatból eredő esetleges követelés vagy jog a [BRRD] 53. cikkének (3) bekezdésében foglalt leírásra vagy megszüntetésre vonatkozó előírás által érintett kötelezettségnek tekinthető, »még nem keletkezett« kötelezettségként vagy követelésként, ily módon az teljesítettnek tekinthető és nem érvényesíthető a Banco Santanderrel mint a Banco Popular jogutódjával szemben, amennyiben az e kötelezettség alapjául szolgáló keresetet a bank szanálási eljárásának lezárását megelőzően nyújtották be?

2) Vagy éppen ellenkezőleg, úgy kell-e értelmezni e rendelkezéseket, hogy az említett követelés vagy jog »keletkezett« kötelezettségnek vagy követelésnek – az irányelv 53. cikkének (3) bekezdése értelmében –, vagy pedig a bank szanálásának időpontjában »«már felhalmozott kötelezettségnek« – a 60. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerint – minősül, és mint ilyen, ki van zárva e kötelezettségek vagy követelések alóli mentesülés, vagy e kötelezettségek vagy követelések megszűnésének hatásai alól, következésképpen érvényesíthető a Banco Santanderrel mint a Banco Popular jogutódjával szemben, amennyiben a kártérítési határozat alapjául szolgáló keresetet a bank szanálási eljárásának lezárását megelőzően nyújtották be?”

III. Elemzés

A. A háttér, a felek érvei és a jelen indítvány felépítése

18. A kérdést előterjesztő bíróság kérdése a BRRD 53. cikkének (3) bekezdésében és 60. cikke (2) bekezdésének b) pontjában szereplő, „keletkezett”, illetve „felhalmozott” fogalom értelmezésére irányul.

19. A BRRD 53. cikkének (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Amennyiben a szanálási hatóság egy kötelezettség tőkeösszegét vagy a kötelezettség kapcsán esedékes összeget a 63. cikk (1) bekezdésének e) pontjában említett hatáskör révén nullára csökkenti, a kötelezettséget és az ahhoz kapcsolódóan keletkező bármilyen olyan *kötelezettséget vagy követelést*, amely a hatáskör gyakorlásának idején *még nem keletkezett*, minden tekintetben *teljesítettnek kell tekinteni*, és nem érvényesíthető a szanálás alatt álló intézményhez vagy bármilyen utódszervezethez kapcsolódó későbbi eljárásban vagy későbbi felszámolásban.” [10]

[10] Kiemelés tőlem.

20. A BRRD 60. cikkének (2) bekezdése a vonatkozó részében a következőképpen rendelkezik:

„(2) Amikor egy releváns tőkeinstrumentum tőkeösszege leírásra kerül:

[…]

b) a releváns tőkeinstrumentumok *birtokosával* szemben *nem* maradhat fenn az instrumentum leírásra került összegének megfelelő vagy azzal kapcsolatos *kötelezettség*, *kivéve az esetleges már felhalmozott kötelezettségeket*, valamint a leírási hatáskör gyakorlásának jogszerűsége ellen benyújtott fellebbezés eredményeként esetlegesen felmerülő károkkal kapcsolatos kötelezettségeket”. [11]

21. A BRRD nem határozza meg a „keletkezett”, illetve „felhalmozott” fogalmát. Továbbá a BRRD egyes nyelvi változatai ugyanazt a szót használják az 53. cikk (3) bekezdésében és a 60. cikk (2) bekezdésének b) pontjában, míg mások, köztük a spanyol nyelvű változat két különböző szót használnak. [12] Ez megnehezíti e fogalom közös értelmezésének eldöntését.

22. Az említett irányelv mindenesetre nem hivatkozik a tagállamok jogára annak érdekében, hogy e fogalmat jelentéssel ruházza fel, ami arra utal, hogy e kifejezésnek önálló uniós jelentést kell tulajdonítani. [13]

23. Tekintettel arra, hogy a „keletkezett” kötelezettségeket nem érinti a hitelezői feltőkésítés, a BRRD 53. cikke (3) bekezdésének és 60. cikke (2) bekezdése b) pontjának szövegéből egyértelműnek tűnik, hogy az a döntés, hogy egy kötelezettség „keletkezett” kötelezettségnek minősül-e vagy sem, következményekkel jár. A BRRD 60. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerint ugyanis a leírásra kerülő tőkeinstrumentum birtokosával szemben nem „maradhat fenn” semmilyen kötelezettség, míg az említett személlyel szemben fennmarad a kötelezettség, ha követelése a szanálási határozat meghozatalának időpontjában „már felhalmozott” kötelezettség.

24. Emellett a BRRD 53. cikkének (3) bekezdése is utal az „esedékes összeg” fogalmára, amely a hitelezői feltőkésítés alkalmazásakor csökken. Az említett hivatkozás egyértelművé teszi, hogy ezen eszköz alkalmazása során a szanálási hatóságok csak a szanálás alatt álló bank *fennálló*, azaz már létező, de még nem esedékes (azaz lejárt) tartozásait tekinthetik teljesítettnek. Ez arra utal, hogy a „keletkezett” fogalom, amelyet ebben az összefüggésben arra használnak, hogy kizárjanak egy kötelezettséget a hitelezői feltőkésítés alkalmazása alól, azokra a kötelezettségekre vonatkozik, amelyeket a bank már vállalt, és amelyek a szanálási határozat időpontjában már esedékesek (azaz lejártak).

25. A hitelezőknek a bank által kibocsátott pénzügyi eszközök megszerzéséből eredő jogsértésekért való ellentételezésére irányuló azon kötelezettséget, amelyet a bíróság előtt vitatnak, a szanálási határozat meghozatalának időpontjában a szanálás alatt álló bank „esetleges” kötelezettségének kell tekinteni. Mielőtt a bíróság e kötelezettségről határozna, annak fennállása

[11] Kiemelés tőlem.

[12] Egyes nyelvi változatokban ugyanazt a szót használja a BRRD 53. cikkének (3) bekezdése és 60. cikke (2) bekezdésének b) pontja. A BRRD angol nyelvű változata mellett ez a helyzet a francia változatban (amely mindkét rendelkezésben az „échu” fogalmát használja), a német változatban (amely az „angefallen” fogalmát használja), az olasz változatban (amely a „maturati” fogalmára hivatkozik) és a horvát változatban (amely az „obračunati” fogalmát használja). Más nyelvi változatok két különböző szót használnak a BRRD 53. cikkének (3) bekezdésében és 60. cikke (2) bekezdésének b) pontjában. Amint azt a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, a BRRD spanyol nyelvű változata az 53. cikk (3) bekezdésében a „vencidas”, a 60. cikk (2) bekezdésében pedig a „devengados” kifejezést használja. Ugyanígy a holland nyelvű változat a BRRD 53. cikkének (3) bekezdésében a „vorderbaar”, 60. cikkének (2) bekezdésében pedig a „te betalen” kifejezést használja.

[13] A Bíróság ezt már a Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ítélet 48. pontjában kifejtette.

bizonytalan. Ha azonban a bíróság megerősíti e fizetési kötelezettséget, az ebből eredő kötelezettség és annak lejárata *ex tunc*, azaz a szanálási határozat meghozatalát megelőző időponttól kezdődően keletkezik.

26. Ilyen „esetleges” kötelezettségek a BRRD értelmében a szanálási határozat meghozatalának időpontjában „keletkezett” kötelezettségek?

27. Két értelmezés lehetséges.

28. Egyrészt az említett kötelezettségek „keletkezett” kötelezettségnek tekinthetők, mivel a bíróság általi megerősítést követően már a határozathozatalt megelőzően is fennálltak volna, és így esedékesek lettek volna. Másrészt, mivel ezek a kötelezettségek a bírósági eljárás kimenetelétől függenek, a szanálási határozat meghozatalának időpontjában csak „esetlegesen” keletkezett kötelezettségnek tekinthetők. Más szóval, a szanálás időpontjában fennálló tartozásként értelmezhetők, ami miatt „nem keletkezett” tartozásként értelmezhetők.

29. A Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) és a Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ítéletben a Bíróság úgy értelmezte, hogy az ilyen „esetleges” kötelezettségek, amelyekkel kapcsolatban a bírósági eljárást a szanálási határozat meghozatalát követően indítják, nem keletkezett kötelezettségek, és ezért a hitelezői feltőkésítésre vonatkozó határozat hatálya alá tartoznak. Ez azzal a következménnyel jár, hogy az ilyen „esetleges” kötelezettségek hitelezői így elveszítik a szanálás alatt álló bankkal szembeni követeléseiket a feltőkésítési eljárás során. Ez a veszteség nyilvánvalóan befolyásolja a hitelezők uniós jogon alapú jogait, beleértve a hatékony bírói jogvédelemhez való alapvető jogot. Mindazonáltal a szóban forgó ítéletekben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy összességében a pénzügyi összeomlás megelőzéséhez és a pénzügyi stabilitás fenntartásához fűződő közérdek elsőbbséget élvez a hitelezők uniós jogon alapuló jogaival szemben.

30. E két ítéletre hivatkozva a Banco Santander, valamint a spanyol, az olasz és a portugál kormány egyaránt azt az álláspontot képviselik, hogy a bírósági eljárásokból eredő esetleges kötelezettségek, még ha a határozathozatal *előtt* indították is azokat, nem tekinthetők „keletkezett” kötelezettségnek.

31. Kifejtik, hogy ezek a követelések valószínűleg a szanálás alatt álló bankból történő pénzkiáramlással járnának, és így potenciálisan akadályoznák a szanálási határozat hatékony érvényesülését. Ennek megfelelően csak azokat a követeléseket vagy jogokat kell a BRRD értelmében „keletkezettnek” tekinteni, amelyeket az illetékes nemzeti bíróság a szanálási határozat időpontját megelőzően hozott ítéletével esedékesnek ismert el.

32. A Bizottság azonban ezzel ellentétes álláspontot képvisel. Úgy véli, hogy a BRRD 53. cikkének (3) bekezdésében használt „keletkezett” fogalomnak magában kell foglalnia a szanálás időpontjában csak „ideiglenesen” lejárt kötelezettséget, amelyet egy későbbi ítélet – akár a szanálási határozat meghozatalát követően – csak megerősítene.

33. A Bizottság szerint ezt az értelmezést a BRRD 36. cikkének azon követelménye is indokolja, amely szerint az értékelésnek „méltányosnak, prudensnek és reálisnak” kell lennie. Az ilyen értékelésnek figyelembe kell vennie a folyamatban lévő bírósági eljárásoktól függő kötelezettségeket. Emellett nem tűnik indokoltnak az ellentételezés olyan személytől történő megtagadása, aki a szanálási határozat meghozatalát megelőzően bírósági eljárást indított.

34. A jelen ügy tehát felveti azt a kérdést, hogy a pénzügyi stabilitás érdeke és a hitelezők uniós jogon alapuló azon jogainak hatékony bírói védelme közötti egyensúlyt, amelyek védelme érdekében a szanálási határozat meghozatala előtt bírósági eljárást indítottak, nem ugyanúgy kell-e megteremteni, mint amikor ezeket a kereseteket csak a szanálási határozat meghozatala után indítják.

35. Ez a kérdés abban a formában merül fel, hogy útmutatást kérnek arra vonatkozóan, hogy a szanálási határozat meghozatalakor már bírósági eljárás tárgyát képező „esetleges" kötelezettségeket a BRRD értelmében „keletkezett" kötelezettségnek kell-e tekinteni. E kérdés megválaszolásához az alábbiak szerint fogok eljárni. Először is kifejtem, hogy miért tartom elfogadhatónak a jelen kérelmet (B). Ami az érdemi részt illeti, azzal kezdem, hogy röviden felidézem a két ítélet alapjául szolgáló érvelést, amely ítéletekben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a BRRD kizárja a szanálási határozatot *követően* benyújtott kereseteket (C). Ezt követően rátérek arra a kérdésre, hogy ugyanez az érvelés akkor is alkalmazható-e, ha a szanálási határozatot *megelőzően* nyújtják be a keresetet a bírósághoz (D). Elemzésem alapján azt fogom javasolni, hogy a Bíróság állapítsa meg, hogy a BRRD által létrehozott szanálási keret célja nem alkalmas arra, hogy felülírja a fogyasztók vagy befektetők uniós jogon alapuló jogainak hatékony bírói védelméhez való jogot, amikor az e jogokat érintő kereset a szanálási határozat *előtt* kerül benyújtásra (IV).

B. Elfogadhatóság

36. A Banco Santander vitatja a jelen kérelem elfogadhatóságát. Kifejti, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseknek nincs jelentőségük az alapeljárás tárgyát képező jogvita eldöntése szempontjából, mivel a nemzeti bíróság állítólag úgy döntött, hogy a nemzeti jog alapján nem vizsgálja, hogy az elsőfokú eljárás felperesének van-e egyáltalán kereshetőségi joga.

37. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy főszabály szerint a kérdést előterjesztő bíróság felelős az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések szükségességének és relevanciájának meghatározásáért, így a kérdései releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor tagadhatja meg a válaszadást, ha teljesen nyilvánvaló, hogy a kérdésre adott válasz az alapeljárás szempontjából nem lehet hasznos. [14]

38. Amint azt a spanyol kormány kifejti, a kérdést előterjesztő bíróságnak válaszolnia kell az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre, mivel ha a Bíróság azt válaszolná, hogy a szóban forgó keresetet a BRRD kizárja, a kérdést előterjesztő bíróságnak el kellene utasítania D. E. keresetét anélkül, hogy vizsgálnia kellene, hogy egyáltalán lett volna-e kereshetőségi joga.

39. Ennek megfelelően nem nyilvánvalóan egyértelmű, hogy a kérelem elfogadhatatlan. A Bíróságnak tehát válaszolnia kell a kérdést előterjesztő bíróság kérdéseire.

[14] Lásd például: 2018. december 10-i Wightman és társai ítélet (C-621/18, EU:C:2018:999, 26., 27. és 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

C. A két korábbi ítélet és a jelenlegi helyzet

40. Amint már említettem, a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem a Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) és a Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ítélet alapján merül fel. Az említett ítéletekben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Banco Popular szanálására vonatkozó határozat kizárta azon bírósági eljárások megindítását, amelyekben a szóban forgó felperesek kártérítést követelhettek volna abból eredően, hogy e bank nem tartotta be a pénzügyi eszközök forgalmazására vonatkozó bizonyos előírásokat.

41. A Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) ítélet alapjául szolgáló ügy egy olyan semmisségi keresetre vonatkozott, amelyet két olyan természetes személy nyújtott be, akik 2016-ban nyilvános jegyzési ajánlat tárgyát képező tőkeemelés keretében Banco Popular részvényeket vásároltak. E bank szanálását és alaptőkéjének nullára történő leszállítását követően, 2018-ban e természetes személyek arra hivatkoztak, hogy a részvényvásárlási szerződéshez adott eredeti hozzájárulásuk érvénytelen volt, többek között a szóban forgó tájékoztató hiányos vagy pontatlan jellege miatt. Az ebből következő elsőfokú ítéletben a nemzeti bíróság úgy foglalt állást, hogy a tájékoztatóban szolgáltatott információkért fennálló polgári jogi felelősségre vonatkozó, a tájékoztatóról szóló irányelvben[15] foglalt uniós jogi szabályok elsőbbséget élvezhetnek a hitelintézetek szanálására vonatkozó, a BRRD által előírt elvekkel szemben.[16] Az eljáró bíróság tehát a szóban forgó részvényvásárlási szerződést semmisnek nyilvánította, és elrendelte a felperesek által befektetett összeg kamatokkal együtt történő visszafizetését.[17]

42. A Bíróság nem hagyta helyben ezt az értelmezést. A Bíróság a fellebbezés keretében kért előzetes döntéshozatal során ezzel szemben úgy ítélte meg, hogy a BRRD lehetővé teszi a más uniós jogi eszközökön alapuló jogoktól való eltérést. Kifejtette, hogy e szanálási rendszer eltérő jellege azt jelenti, hogy „az uniós jog egyéb rendelkezéseinek alkalmazásától el lehet tekinteni, ha e rendelkezések a szanálási eljárás végrehajtását megfoszthatják a hatékony érvényesülésétől, vagy akadályozhatják azt”.[18]

43. Ennélfogva annak érdekében, hogy a BRRD által előirányzott szanálási eljárás teljeskörűen ténylegesen érvényesüljön, a szanálási határozattal törölt részvények tulajdonosait megakadályozzák abban, hogy a szanálási határozat meghozatalát *követően* semmisség megállapítása vagy kártérítés iránti keresetet nyújtsanak be.

44. A Bíróság a Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ítéletében kiterjesztette a fenti logikát a szanálás előtt részvényekké átalakított, majd törölt kötvények tulajdonosai által benyújtott keresetekre,[19] valamint a szanálás során részvényekké átalakított, de a Banco Santanderre ellenszolgáltatás nélkül átruházott kötvények tulajdonosai által benyújtott keresetekre.[20] A hitelezők a Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) ügyhöz hasonlóan a Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ügyben is a szanálást követően semmisség megállapítása és kártérítés iránti keresetet nyújtottak be a később részvényekké alakított ezen

[15] Az értékpapírokra vonatkozó nyilvános ajánlattételkor vagy piaci bevezetéskor közzéteendő tájékoztatóról és a 2001/34/EK irányelv módosításáról szóló, 2003. november 4-i 2003/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2003. L 345., 64. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 345. o.).

[16] Lásd: Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) ítélet, 23. pont.

[17] Lásd: Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) ítélet, 22. pont.

[18] Lásd: Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) ítélet, 37. pont.

[19] Ez volt a helyzet a C-775/22. és a C-779/22. sz. ügyben.

[20] Ez volt a helyzet a C-794/22. sz. ügyben.

pénzügyi eszközök eredeti kibocsátásának jogellenességére hivatkozva.[21] A Bíróság ezekben az ügyekben is úgy ítélte meg, hogy a kártérítési kereset vagy az eredeti kötvények semmisségének megállapítása iránti kereset nem nyújtható be a szanálási határozat meghozatalát *követően*.[22]

45. A jelen ügyben is hasonló a helyzet. Az a C-775/22. és C-779/22. sz. ügyekben, a Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ítélet alapjául szolgáló három egyesített ügy közül az első kettőben fennálló helyzethez áll legközelebb, mivel a kötvényeket, amelyek megvásárlásának jogszerűségét D. E. vitatja, a Banco Popular szanálása előtt alakították át részvényekké. A két ügy közötti fontos különbség azonban abban rejlik, hogy az előbbi eljárások felperesei csak a Banco Popular szanálását *követően* nyújtottak be keresetet a bírósághoz, míg D. E. mintegy nyolc hónappal a szanálási határozat meghozatala *előtt* nyújtotta be keresetét.

46. Ennélfogva először is meg kell érteni azokat az okokat, amelyek alapján a Bíróság megállapította, hogy a BRRD kizárja a szanálási határozat meghozatalát követően a semmisség megállapítása vagy a kártérítés iránti kereset benyújtását. Csak ezt követően lehet feltenni azt a kérdést, hogy ugyanez az indokolás alkalmazható-e arra a helyzetre is, amikor az ilyen kereseteket a szanálási határozat időpontja előtt nyújtják be.

47. A Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) és a Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ítéletben a Bíróság egyértelművé tette, hogy a magánszemélyeknek jogokat biztosító más uniós jogi rendelkezésektől való eltérést a „tagállamok pénzügyi stabilitásának megőrzéséhez” fűződő „nyomós közérdek” kivételes és sürgős gazdasági helyzetben indokolhatja.[23]

48. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy ha az uniós jog, így a tájékoztatóról szóló irányelv ezen más rendelkezéseit is alkalmazni kellene, akkor e rendelkezések „a szanálási eljárás végrehajtását megfoszthatják a hatékony érvényesülésétől, vagy akadályozhatják azt”.[24]

49. Ugyanis mind a semmisség megállapítása iránti kereset, mind a kártérítési kereset, amennyiben sikerrel járna, megkövetelné, hogy a szanálás alatt álló bank vagy jogutódja visszatérítse a részvények (vagy részvényekké alakított kötvények) jegyzése során befektetett teljes összeget, amelyek azonban a szanálási határozat következtében leírásra kerültek. Az ilyen keresetek a Bíróság véleménye szerint ezért megkérdőjeleznék a szanálási határozat alapját képező valamennyi értékelést.[25]

50. Az értékelés során a bírósági eljárásokban esetlegesen megerősített visszatérítési vagy kártérítési kötelezettségek csak a szanálás alatt álló bank „esetleges” kötelezettségei, mivel fennállásuk a folyamatban lévő bírósági eljárások kimenetelétől függ. Továbbá, amennyiben a szanálási határozat alapjául szolgáló értékelés időpontjában még nem indult eljárás, a szanálási hatóságok nem tudnak az ilyen „esetleges” kötelezettségek létezéséről.

[21] Lásd: Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ítélet, 29. és 37. pont.

[22] Lásd: Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ítélet, 61. és 70. pont.

[23] Lásd e tekintetben: Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) ítélet, 37. pont, amelyet megismétel a Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ítélet 56. pontja.

[24] Lásd: Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) ítélet, 37. és 40. pont; Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ítélet, 56. pont.

[25] Lásd: Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) ítélet, 43. pont. Hasonlóképpen, Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ítélet, 59. pont.

51. Ennek megfelelően a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a szanálási határozat meghozatalának időpontját *követően* benyújtott keresetek tárgyát képező „esetleges” kötelezettségeket úgy kell értelmezni, hogy azok „még nem keletkezett” és ezért minden tekintetben teljesített kötelezettségek, ahogyan azt a BRRD 53. cikkének (3) bekezdése előírja, és ahogyan azt a 60. cikke (2) bekezdésének első albekezdése is említi. [26]

52. Ugyanis egy sikeres kereset hatása visszamenőlegesen olyan kötelezettségeket hozna létre, amelyekkel a szanálási határozat meghozatalakor nem számoltak, és ezáltal csökkentené a feltőkésítés tárgyát képező tőkeinstrumentumok összegét. [27]

53. Más szóval a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a BRRD 53. cikkének (3) bekezdése értelmében vett, „keletkezett” kötelezettségek vagy követelések fogalma kizárja a követelések azon kategóriát, amelyek a szóban forgó szanálási határozat elfogadását *követően* benyújtott sikeres keresetekből erednének. [28]

54. A Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) és a Banco Santander (Banco Popular bankszanálás, II.) ítéletben azonban a Bíróságnak nem kellett döntenie arról, hogy ugyanez a logika akkor is kizárja-e a semmisség megállapítása és a kártérítés iránti kereseteket, ha e kereseteket a szanálási határozat meghozatalának időpontja *előtt* nyújtották be.

55. A szanálás alatt álló bank kötelezettségei egy ilyen forgatókönyv esetén is csak „esetleges” kötelezettségek, mivel azok fennállása nem biztos, amíg a bírósági eljárás kimenetele nem ismert. E forgatókönyv esetén azonban az eljárás már a szanálás alatt álló bank kötelezettségeinek értékelésekor folyamatban van a bíróság előtt.

56. Nyitva marad tehát a kérdés, hogy a szanálási határozat meghozatala *előtt* indított, de e szanálási határozat meghozatalának időpontjában még le nem zárt bírósági eljárástól függő „esetleges” kötelezettségeket a BRRD értelmében „keletkezett” kötelezettségnek kell-e tekinteni.

57. Véleményem szerint, még ha a Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) és a Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ítélet indokolása nagyrészt alkalmazható is a jelen ügyben szóban forgóhoz hasonló helyzetre, vannak további tényezők, amelyek eltérő értelmezést indokolnak. Ezekre a tényezőkre fogok most kitérni.

D. A szanálási határozat meghozatala előtt indított bírósági eljárás tárgyát képező „esetleges” kötelezettségek „keletkezett” vagy „még nem keletkezett” kötelezettségek?

1. A BRRD célja – a folyamatban lévő bírósági eljárásokban érvényesített követelések alkalmasak-e a szanálási határozat aláásására?

58. Amint már kifejtettem, a Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) és a Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ítélet azon a megfontoláson alapul, hogy a BRRD célja – a pénzügyi rendszer stabilitásának biztosítása – veszélybe kerülhet, ha a bank eszközeinek értékelése, amelynek alapján a szanálási határozatot meghozzák, utólag a szanálási határozat meghozatalát követően indított bírósági eljárás útján módosítható.

[26] Lásd ebben az értelemben: Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) ítélet, 41. és 42. pont.

[27] Lásd ebben az értelemben: Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ítélet, 53. pont.

[28] Lásd: Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ítélet, 49. és 50. pont.

59. Véleményem szerint ugyanez a logika nem terjeszthető ki az „esetleges” kötelezettségekre, vagyis azokra, amelyek a szanálási határozat meghozatala előtt benyújtott kereset sikere esetén valósulhatnak meg.

60. A szanálás alatt álló bank eszközeinek értékelése tekintetében fontos különbség van az értékelést megelőzően és az azt követően benyújtott keresetek között. Az előbbiek ismertek, vagy legalábbis esetlegesen ismertek lehetnek az értékelő iroda és következésképpen a szanálási hatóságok számára. Ezzel szemben az értékelő iroda vagy az illetékes hatóság az utóbbit nem látja előre.

61. Ezt a különbséget figyelembe véve az ilyen eljárások „keletkezett” kötelezettségként való értelmezése veszélyeztetné-e a szanálási eljárást, és megfosztaná-e a szanálási határozatot annak hatékony érvényesülésétől?

62. A Bizottság azzal érvel, hogy az értékelési elvek tiszteletben tartása esetén a korábbi keresetek „keletkezett” kötelezettségként való kezelése nem veszélyeztetné a szanálási eljárás hatékony érvényesülését.

63. A Banco Santander ezzel szemben azt állítja, hogy az esetleges, de bizonytalan kötelezettségek ily módon történő kezelése kevésbé vonzóvá teheti a szanálás alatt álló bankok felvásárlását, és így megkérdőjelezheti az üzletértékesítési eszköz hatékony érvényesülését, ha azt a Banco Popular szanálásához hasonlóan hitelezői feltőkésítéssel kombinálják.

64. A BRRD 36. cikkének (1) bekezdése szerint minden szanálási intézkedésnek a szanálás alatt álló szervezet eszközeinek és kötelezettségeinek méltányos „prudens és reális értékelésén” kell alapulnia. [29]

65. Más szóval, az értékelésnek reális képet kell adnia arról, hogy egy „esetleges kötelezettség” milyen mértékű veszteséget jelenthet a szanálás alatt álló bank eszközeit illetően.

66. Míg a szanálás alatt álló szervezet értékelése során nem lehet figyelembe venni az akkor még el nem indított bírósági eljárásokból eredő „esetleges” kötelezettségeket, ugyanez nem mondható el az akkor már folyamatban lévő eljárásokról.

67. Ennek megfelelően, amennyiben a *folyamatban lévő* bírósági eljárások kimenetelétől függő „esetleges” kötelezettségek a szanálás időpontjában beszámíthatók, az ilyen eljárások nem képesek aláásni a szanálási folyamatot.

68. Igaz, hogy a BRRD nem határozza meg, hogyan kell megállapítani a 36. cikkében előirányzott kötelezettséget. [30]

[29] Emellett a BRRD 36. cikkének (3) és (4) bekezdése kifejti, hogy „az értékelés célja” a szóban forgó intézmény „eszközei és kötelezettségei értékének a megállapítása”, annak biztosítása érdekében, hogy „minden esetben az […] intézmény vagy szervezet eszközeiben bekövetkezett esetleges veszteségeket a szanálási eszközök alkalmazásakor vagy a releváns tőkeinstrumentumok leírására vagy átalakítására vonatkozó hatáskör gyakorlásakor teljeskörűen elismerjék”. Továbbá, ahogyan a 36. cikk (5) és (6) bekezdése a vonatkozó részben megállapítja, az értékelésnek „prudens feltételezéseken kell alapulnia, többek között a nemteljesítési arányok és a veszteségek súlyossága tekintetében”, és ki kell egészíteni egy „naprakész mérleggel”, valamint az érintett „intézmény vagy szervezet könyveiben és nyilvántartásaiban kimutatott, mérleg szerinti és mérlegen kívüli fennálló kötelezettségekkel”.

[30] Meg kell azonban jegyezni, hogy az Egységes Szanálási Testület 2019-ben értékelési keretrendszert tett közzé a szanálási határozatokhoz készített értékelési jelentések alapelveinek és módszertanának meghatározása céljából, amely előírja, hogy az értékelő iroda vegye figyelembe a „peres eljárásokhoz kapcsolódó függő kötelezettségeket”; lásd: Single Resolution Board, Framework for Valuation, 2019. február, 22. o., elérhető a következő címen: https://www.srb.europa.eu/system/files/media/document/2019-02-01%20Framework%20for%20Valuation.pdf.

69. A Banco Popular 2017. június 5-i szanálása során készített első értékelési jelentésből azonban kitűnik, hogy e jelentés az Európai Bankhatóság alkalmazandó szabályozástechnikai standardjainak „II. fejezetében[31] foglalt […] értékelési módszertani kritériumok figyelembevételével készült”.[32] A vonatkozó részben ezek a standardok előírják, hogy „az értékelő irodának különösen […] az olyan jogvitákra és szabályozási intézkedésekre kell összpontosítania, amelyek várható pénzáramlásai különböző mértékű bizonytalanságnak lehetnek kitéve összegüket és/vagy időzítésüket illetően”.[33]

70. A 2017. június 6-i második értékelési jelentésből, amelyre a Banco Santander az észrevételeiben hivatkozik, kitűnik az is, hogy a Banco Popular értékelése során figyelembe vették a számviteli kimutatásaiban az „átváltható kötvények megtévesztő értékesítésével kapcsolatos követelésekre” vonatkozó jogvitákkal összefüggő valós értékbecslések veszteségét.[34] Amint azt a harmadik értékelési jelentésről szóló pontosító dokumentum kifejti, ezek közé tartoznak – egy alacsony és egy magas veszteséget jelző forgatókönyvvel – a II/2012 alárendelt kötvényekből, vagyis pontosan a jelen ügyben szóban forgó pénzügyi eszközökből eredő követelések.[35]

71. A Banco Santander azt állítja, hogy tekintettel arra, hogy a szanálás jellemzően rendkívül sürgős, előfordulhat, hogy az értékelésre egy olyan jelentés alapján kerül sor, amely nem veszi figyelembe az összes folyamatban lévő bírósági eljárást.

72. Bár valóban lehetséges, hogy egyes folyamatban lévő jogvitákat nem vesznek figyelembe, ez a bizonytalansági szint minden „helyzetfelmérés” során nyilvánvaló, és így vitathatatlanul az átvevő szervezet által vállalt általános kockázat részét képezi.

73. Ezenfelül, amint azt a spanyol kormány megjegyezte, a jelen ügyben szóban forgó eljáráshoz hasonló típusú bírósági eljárásokból eredő esetleges kötelezettségek legalábbis bizonyos mértékig tükröződnek a nyilvánosan jegyzett bank pénzügyi kimutatásaiban. E tekintetben megjegyzem, hogy a szanálási határozat 3. és 5. pontjából következik, hogy a Banco Popular a Banco Popular csoport anyavállalata, és a spanyol tőzsdén jegyzik, amely a MiFID I irányelv 4. cikkének 14. pontja értelmében szabályozott piacnak minősül. A nemzetközi számviteli standardokról szóló

[31] Lásd: Egységes Szanálási Testület, „Értékelési jelentés, amely a 806/2014/EU rendelet 20. cikke (5) bekezdésének a) pontja alkalmazásában információt nyújt annak megállapításához, hogy teljesülnek-e a szanálási feltételek, illetve a tőkeinstrumentumok leírására vagy átalakítására vonatkozó feltételek”, 2017. június 5., elérhető a következő címen: https://www.srb.europa.eu/system/files/media/document/valuation_1_report_updated_on_30_10_2018.pdf (a továbbiakban: első értékelési jelentés), 1. o.

[32] Európai Bankhatóság, „A szanálás céljából történő értékelésről, valamint a hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállításáról és szanálásáról szóló 2014/59 irányelvben előírt szanálás következtében az eltérő bánásmód meghatározása céljából történő értékelésről szóló szabályozástechnikai standardok (EBA/RTS/2017/05 és EBA/RTS/2017/06) (a továbbiakban: EBA technikai standardok), 2017. május 23., elérhető a következő címen: https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1853532/88566587-ff6f-4116-a08e-282eb4ea2f78/Final%20draft%20RTSs%20on%20valuation%20in%20resolution%20(EBA-RTS-2017-05%20&%20EBA-RTS-2017-06).pdf.

[33] Lásd az EBA technikai standardok 8. cikkét.

[34] Lásd: Hippokratész ideiglenes értékelési jelentés – A tevékenységek átruházásának forgatókönyve, 2.4. pont, 2017. június 6., elérhető az alábbi címen: https://www.srb.europa.eu/system/files/media/document/2023-08-25_BPE_%20Revised%20NCV_Valuation-2-Report.pdf (amelyben a Deloitte kiemeli, hogy „a valós értékbecslés veszteségét észszerűnek fogadtuk el, de az érintett ügyfelek számát felfelé korrigáltuk, alacsony és magas veszteséget jelző forgatókönyvvel”). A 2017. június 5-i első értékelési jelentés nem tükrözi a valós értékbecslésnek a jogvitákból eredő veszteségeinek részleteit; lásd: https://www.srb.europa.eu/system/files/media/document/valuation_1_report_updated_on_30_10_2018.pdf.

[35] Lásd a Deloitte társaságnak „Az eltérő bánásmód értékelését tisztázó dokumentuma – Banco Popular Español”, 5.11.2. pontja, 2019. december 18., elérhető a következő címen: https://www.srb.europa.eu/system/files/media/document/annex_ii_-_clarification_document_en.pdf.

rendelet [36] értelmében az ilyen piacokon nyilvánosan jegyzett társaságoknak konszolidált pénzügyi kimutatásaikat bizonyos, a Bizottság által az uniós jogba átvett [37] nemzetközi számviteli standardokkal összhangban kell elkészíteniük. A Bizottság által a jelen ügyben hozott határozat meghozatalának időpontjában az uniós jogba átvett számos [38] standard között szerepeltek azok a konkrét követelmények, amelyek szerint a beszámolóban figyelembe kell venni többek között a „folyamatban lévő peres eljárások" lehetséges költségeiből eredő bizonytalanságot. [39]

74. Ennek megfelelően nem tartom sem meggyőzőnek, sem helyesnek azt az állítást, hogy a folyamatban lévő jogviták, ideértve a tőkeinstrumentumok megtévesztő értékesítésével kapcsolatos peres ügyeket is, nem tükröződnének a bank szanálási célú értékelésében. Ez különösen akkor igaz, ha az értékelést a BRRD 36. cikke értelmében a méltányos „prudens és reális értékelés" elvének megfelelően végzik. [40]

75. Ennélfogva azon keresetekkel ellentétben, amelyeket csak a szanálási határozat meghozatalát követően nyújtottak be, a korábban benyújtott keresetek nem tekinthetők alkalmasnak arra, hogy megkérdőjelezzék a szanálási határozat meghozatalának alapjául szolgáló értékelést.

76. A BRRD célja tehát nem követeli meg, hogy az ilyen követeléseket kizárják a BRRD 53. cikkének (3) bekezdése és 60. cikkének (2) bekezdése értelmében vett „keletkezett", illetve „felhalmozott" kötelezettségek fogalmából.

2. A szanálási eljárás célja és a hatékony bírói védelemhez való jog közötti egyensúly megteremtése

77. Tekintettel a szanálás sürgősségére és arra a bizonytalanságra, hogy az értékelés ilyen körülmények között képes-e valamennyi „esetleges" kötelezettséget figyelembe venni, azzal lehetne érvelni, hogy sokkal egyszerűbb megoldásnak tűnhet annak megfontolása, hogy a szanálási határozat időpontjában folyamatban lévő bírósági eljárásokon alapuló követeléseket „nem keletkezett" és ezért a feltőkésítés révén teljesített kötelezettségnek kell tekinteni. Még a csődbe jutott bank lehetséges felvásárlóit is jobban ösztönözhetné a felvásárlásra, ha a

[36] Lásd a nemzetközi számviteli standardok alkalmazásáról szóló, 2002. július 19-i 1606/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2002. L 243., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 29. kötet, 609. o.) (a továbbiakban: a nemzetközi számviteli standardokról szóló rendelet) 4. cikkét. Amint az említett rendelet 2. cikke emellett kifejti: „a »nemzetközi számviteli standardok« a nemzetközi számviteli standardok (IAS), a nemzetközi beszámolókészítési standardok (IFRS) és a kapcsolódó értelmezések (SIC-IFRIC értelmezések), továbbá a standardok későbbi módosításai és kapcsolódó értelmezések, a jövőbeni standardok és kapcsolódó értelmezések, amelyeket a Nemzetközi Számviteli Standardok Testülete (IASB) kiadott vagy elfogadott".

[37] Lásd a nemzetközi számviteli standardokról szóló rendelet 3. cikkének (1) és (4) bekezdését.

[38] Az 1606/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel összhangban egyes nemzetközi számviteli standardok elfogadásáról szóló, 2008. november 3-i 1126/2008/EK bizottsági rendelet (HL 2008. L 320., 2. o.) (a továbbiakban: 1126/2008/EK rendelet) értelmében a Bizottság elfogadta „a Nemzetközi Számviteli Standard Testület (IASB) által előterjesztett valamennyi standard[ot] és a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Értelmezési Bizottság (IFRIC) által előterjesztett valamennyi értelmezés[t] – amelyeket a Közösségen belül 2008. október 15-ével vezettek be – […], kivéve a (pénzügyi instrumentumok megjelenítésével és értékelésével kapcsolatos) IAS 39-et, amelynek egyes részeit kihagyták" (lásd a (2) preambulumbekezdést és a 2. cikket).

[39] Lásd az 1126/2008/EK rendelet mellékletében található 1. nemzetközi számviteli standard 117. pontját, amely a szanálási határozat időpontjában hatályos változatában a vonatkozó részben kifejti, hogy „egyes eszközök és kötelezettségek könyv szerinti értékének meghatározása azt igényli, hogy megbecsüljék egyes bizonytalan jövőbeni események adott eszközökre és kötelezettségekre vonatkozó hatását a mérleg[ben,] [p]éldául […] a folyamatban lévő peres ügy jövőbeni eredményétől függő céltartalékok[at]. E becslések olyan feltételezéseken alapulnak, mint pl. a cash flow-k vagy az alkalmazott diszkontráták kockázati korrekciója". Lásd még az ugyanezen mellékletben található 11. nemzetközi számviteli standard 34. pontját, amely a ráfordításként elszámolandó szerződéses költségekre vonatkozik, amelyek magukban foglalják „a folyamatban lévő peres eljárások kimenetelét", és amely a 37. nemzetközi számviteli standard 36. és azt követő pontja alapján megköveteli a legjobb becslések értékelését.

[40] Amint a jelen indítvány 34. lábjegyzetében kifejtem, a Banco Popular esetében a Deloitte valóban kiigazította a jelen ügyhöz hasonló típusú eljárásokból eredően érintett ügyfelek számát, és így a valós értékvesztés pontosabb becslését igyekezett tükrözni.

megszerzendő eszközök mentesek lennének az „esetleges” kötelezettségektől, beleértve a folyamatban lévő bírósági eljárásokon alapuló kötelezettségeket is. Ily módon a szanálási eljárás hatékony érvényesülésének biztosítására irányuló cél jobban teljesülne.

78. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy ez a megoldás az azon jogokról való lemondást is jelentené, amelyek az uniós jog, például a tájékoztatóról szóló irányelv és a MiFID I irányelv alapján illetik meg a jogalanyokat.

79. Ezeket a jogokat a hatékony bírói jogvédelemhez való jog védi, amely az uniós jog általános elve, és amelyet ma az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének első bekezdése fejez ki. Ez az alapvető jog biztosítja, hogy minden olyan személy, aki azt állítja, hogy az uniós jogon alapuló jogai sérültek, hatékony jogorvoslatot biztosító bírósághoz fordulhasson.

80. Azzal, hogy a Banco Santander, valamint a spanyol, az olasz és a portugál kormány amellett érvelnek, hogy a folyamatban lévő bírósági eljárásokat a BRRD alkalmazásában „nem keletkezett” kötelezettségnek kell tekinteni, valójában úgy vélik, hogy a hatékony jogorvoslathoz való jogba való ebből eredő beavatkozás indokolt.

81. A Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II) ügyben, amelyben a felperesek többek között a hatékony bírói jogvédelemhez való jogukra hivatkoztak, a Bíróság emlékeztetett arra, hogy e jog nem jelent abszolút jogosultságot, és annak gyakorlását más fontos olyan közérdek, mint például a pénzügyi stabilitás fenntartása korlátozhatja. [41]

82. A Bíróság a mérlegelése során – részletes okfejtés nélkül – megállapította, hogy a pénzügyi rendszer stabilitásának érdekét előnyben kell részesíteni a befektetők uniós jogon alapuló jogainak hatékony védelmével szemben. A Bíróság a korábbi ítélkezési gyakorlatára hivatkozott, amelyben megállapította, hogy „jóllehet egyértelmű közérdek fűződik annak biztosításához, hogy a befektetők védelme az egész Unióban erős és egységes legyen, ez az érdek nem tekinthető úgy, mint amely minden körülmények között érvényesül a pénzügyi rendszer stabilitásának biztosítására irányuló közérdekkel szemben”. [42]

83. A Bíróság azonban a fent idézett pontban óvatosan jelezte, hogy a befektetők érdeke nem tekinthető úgy, hogy „*minden körülmények között*” érvényesül a pénzügyi rendszer stabilitásához fűződő közérdekkel szemben.

84. Azzal, hogy a folyamatban lévő bírósági eljárásokat „keletkezett” kötelezettségként kezelik, a pénzügyi stabilitás e célkitűzése nem sérül ugyanúgy, mintha a szanálási határozat meghozatalát követően engedélyeznék a kereseteket. Ez azért van így, mert a szanálási határozat alapjául szolgáló értékelés figyelembe veheti a folyamatban lévő eljárásokat. Ebből a szempontból a jelen ügy különbözik a Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) és a Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ügyekben szóban forgó körülményektől.

85. Továbbá, míg az utóbbi két ügyben a befektetők még nem éltek az uniós jogon alapuló jogaik védelme érdekében a bírósághoz fordulás jogával azt megelőzően, hogy a szanálási határozat beavatkozott volna e jogokba, a jelen ügy körülményei között D. E. a szanálási határozatot megelőző időpontban állapította meg jogait és kötelezettségeit, és tett lépéseket azok védelme érdekében, megváltoztatva a helyzetének kereteit.

[41] Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ítélet, 80. pont.

[42] Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ítélet, 81. pont.

86. Ha a szanálási határozat önmagában lehetővé tenné a folyamatban lévő bírósági eljárások megszüntetését, az jelentős beavatkozást jelentene a hatékony bírói jogvédelemhez való jogba. [43]

87. Véleményem szerint tehát a jelen ügy körülményei megkövetelik, hogy a Bíróság egyrészt nagyobb súlyt tulajdonítson a befektetők azon jogának, hogy a szanálási határozat előtt indított bírósági eljárásokban hatékonyan megvédjék az uniós jogon alapuló jogaikat, másrészt pedig kisebb súlyt tulajdonítson a pénzügyi stabilitás céljának, mivel ez utóbbi akkor is elérhető, ha a hatékony bírói jogvédelem elsőbbséget élvez.

88. Azzal, hogy D. E. az uniós jogon alapuló jogainak védelme érdekében mintegy nyolc hónappal a határozathozatalt megelőzően – és ezért vitathatatlanul ettől a későbbi eljárástól teljesen függetlenül – eljárást indított, a II/2012 alárendelt kötvények többi tulajdonosától eltérő helyzetbe hozta magát. [44]

89. A *iura vigilantibus* elve, amelyet akkor tartanak tiszteletben, ha a folyamatban lévő kereseteknek a mérlegelés során a nekik járó súlyt tulajdonítják, további érv a fenti következtetés mellett, amely szerint a hatékony jogorvoslathoz való jog indokolatlan korlátozását jelentené, ha a Bíróság úgy értelmezné a BRRD-t, hogy az lehetővé teszi a szanálási határozat meghozatala előtt indított és akkor még folyamatban lévő bírósági eljárások visszamenőleges hatályú korlátozását.

90. Emellett egy ilyen megoldás erősítené az igazságszolgáltatási rendszerbe vetett bizalmat, amelyet az ellentétes megállapítás alááshat.

91. Következésképpen a befektetők uniós jogon alapuló hatékony bírói védelemhez való jogának korlátozása nem igazolható a pénzügyi stabilitás fenntartásának céljával egy olyan helyzetben, amikor az uniós jogon alapuló jog védelmére irányuló bírósági eljárást a szanálási határozatot megelőzően és attól függetlenül indítják meg.

3. További kérdések

a) Ki viseli a szanálás alatt álló bank hitelezőinek az uniós jogon alapú jogainak megsértésével kapcsolatos költségeket?

92. A Banco Santander néhány további érve is megfontolandó.

93. Azt állítja, hogy a folyamatban lévő ügyeket „még nem keletkezett” kötelezettségként kell kezelni, mivel ellenkező esetben ezek az „esetleges” kötelezettségek rá mint jogutód bankra szállnának át, noha e banknak semmi köze nem volt a Banco Popularnak a folyamatban lévő bírósági eljárások alapját képező cselekményeihez.

[43] Lásd analógia útján: 2021. április 29-i Banco de Portugal és társai ítélet (C-504/19, EU:C:2021:335, 63. pont).

[44] Lásd ugyanebben az értelemben: Richard de la Tour főtanácsnok Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) ügyre vonatkozó indítványa (C-410/20, EU:C:2021:976, 65. pont) (amely az egyenlőség állítólagos megsértésére hivatkozó érveléssel kapcsolatban kifejtette, hogy „az objektíve nem állapítható meg, mivel azok a részvényesek, akik értékpapírjaikat téves vagy pontatlan tájékoztató alapján szerezték meg, nincsenek ugyanabban a helyzetben, ha a szanálási határozatot megelőzően hoztak elmarasztaló ítéletet, vagy ha csak e határozatot követően indítottak bírósági eljárást”).

94. A jelen ügy körülményei között D. E. a MiFID I irányelv azon kötelező rendelkezésének megsértésére hivatkozik, amely a pénzügyi eszközök vásárlóinak a nem megfelelő vásárlásokkal szembeni védelmét célozza. E szabályok közé tartozik a MiFID I irányelv 19. cikkének (5) bekezdésében meghatározott „megfelelőségi” vizsgálat, amely főszabályként [45] előírja a pénzügyi intézmények számára, hogy az ügyletet megelőzően tájékozódjanak az ügyfél arra vonatkozó ismereteiről és tapasztalatáról, hogy megértik a befektetési szolgáltatással vagy ügylettel kapcsolatos kockázatokat, és hogy szükség esetén figyelmeztessék az ügyfelet. [46]

95. E szabályok megsértése az érintett pénzügyi eszköz megvásárlásának alapjául szolgáló megállapodás semmisségéhez vezethet, és a vevőt a vételár kamatokkal növelt összegének visszatérítésére vagy a kár megtérítésére jogosíthatja fel.

96. A Banco Santander szerint, mivel D. E. a szanálás időpontjában a Banco Popular részvényese volt, azon elvnek megfelelően, amely szerint a részvényesek viselik az első veszteségeket, [47] követelését még nem keletkezettnek és így a „keletkezett” kötelezettségek jogutódra történő átruházása előtt teljesítettnek kell tekinteni.

97. Véleményem szerint D. E. visszatérítésre vagy kártérítésre vonatkozó igénye, amely keresetének sikere esetén megerősítést nyer, nem akadályozza meg, hogy a nemzeti bíróság határozatának meghozatala előtt birtokolt részvényeit a szanálási eljárás során töröljék, vagy hogy kötvényeit részvényekké alakítsák át, majd ellentételezés nélkül töröljék vagy átruházzák. A folyamatban lévő bírósági eljárás sikeres lezárása D. E.-t másfajta hitelezői helyzetbe hozná. Követelése nem a kötvényekbe befektető követelése lenne, hanem az inkább e kötvények megtévesztő értékesítéséből eredne, amelyeknek ő már nem lenne tulajdonosa. A Banco Santander e követelés teljesítésére vonatkozó kötelezettsége már a szanálási határozat meghozatala előtt is fennállt volna és esedékes lett volna (azaz lejárt volna), csakúgy, mint más „keletkezett” kötelezettségek.

98. A Banco Santander azonban úgy ítéli meg, hogy a követelést ennek ellenére a szanálás időpontjában nem keletkezett kötelezettségnek kell tekinteni. D. E.-nek a feltőkésítésre vonatkozó határozat miatti veszteségét tehát úgy kell besorolni, mint bármely más, a szanálás időpontjában függőben lévő követeléssel, azaz olyan követeléssel rendelkező hitelező veszteségét, amely a feltőkésítés következtében teljesítettnek minősül. Az ilyen hitelezők a „hitelezők egyike sem járhat rosszabbul” elv alapján rendelkeznek jogokkal. [48] Ezen elv szerint azon hitelező, akit a két eljárás (szanálási és rendes fizetésképtelenségi eljárás) értékelését és összehasonlítását követően arra jogosultnak ítélnek, hogy követelését vagy követelésének egy részét kielégítsék, a BRRD 75. cikke alapján követelheti a különbözetet a szanálásfinanszírozási rendszerből. [49] E kötelezettséget tehát a Banco Santander szerint közösen kell viselni, és nem a szanálás alatt álló

[45] Lásd: 2013. május 30-i Genil 48 és Comercial Hostelera de Grandes Vinos ítélet (C-604/11, EU:C:2013:344, 31. pont). Lásd még az említett ítélet 39. és 47. pontját, amelyek kiemelik, hogy a MiFID I irányelv 19. cikkének célja többek között a befektetők védelme.

[46] Lásd a MiFID I irányelv 19. cikkének (5) bekezdését a MiFID I irányelvet végrehajtó irányelv (58)–(60) preambulumbekezdésével és 36. és 37. cikkével összefüggésben értelmezve. Mindazonáltal, amint azt a MiFID I irányelvet végrehajtó irányelv 36. cikkének második bekezdése kiemeli, „a befektetési vállalkozás feltételezheti, hogy a szakmai ügyfél rendelkezik a szükséges tapasztalatokkal és ismeretekkel az azon befektetési szolgáltatásokkal vagy ügyletekkel, illetve ügylet- vagy terméktípusokkal összefüggő kockázatok megértéséhez, amelyekkel kapcsolatban szakmai ügyfélnek minősül”.

[47] Lásd a BRRD 34. cikke (1) bekezdésének a) pontját.

[48] Amennyiben a BRRD 73. cikkének b) pontjában szereplő hitelezői feltőkésítést alkalmazták, ez az elv megköveteli, hogy „azon részvényesek és hitelezők esetében, akiknek, illetve amelyeknek a követeléseit leírták vagy tulajdoni részesedéssé alakították át, az elszenvedett veszteség nem lehet nagyobb, mint az a veszteség, amely akkor érte volna őket, ha a szanálás alatt álló intézmény közvetlenül a leírás vagy átalakítás előtt rendes fizetésképtelenségi eljárás keretében felszámolásra kerül”.

[49] A szanálásfinanszírozási rendszer egy olyan rendszer, amelyet a tagállamoknak a BRRD 100. cikke alapján kell létrehozniuk, és amely lehetővé teszi a pénzügyi terhek 101. cikkben felsorolt típusainak kölcsönös átvállalását.

bank jogutódjának kell viselnie. Ez a megoldás azonban nyilvánvalóan nem tenné lehetővé, hogy D. E. a neki járó teljes összeget visszakapja, még akkor sem, ha a bírósági eljárásának sikeres lezárása alapján jogosult lenne erre az összegre.

99. Ha azonban ez az „esetleges” kötelezettség a jelen helyzetben a jogutód bankra, a Banco Santanderre száll át, D. E. megtartaná teljes követelését, feltéve, hogy bírósági eljárása sikerrel jár. Ez a megoldás összhangban lenne a javasolt egyensúly megteremtésével olyan körülmények mellett, amikor a hitelező a szanálási határozat meghozatala előtt uniós jogon alapuló jogainak védelme érdekében keresetet nyújt be.

100. Nem látok problémát abban, hogy a Banco Santander ilyen „esetleges” kötelezettséget vállaljon át az üzletrész-értékesítési megállapodásban, mivel e kötelezettségeknek a Banco Popular eszközeinek értékére gyakorolt hatását az értékelési határozatban figyelembe vették. Az a tény, hogy a Banco Santander nem tehető felelőssé a Banco Popular által a szanálást megelőzően elkövetett valamennyi uniós jogi jogsértésért, nem befolyásolja azt a tényt, hogy a szanálási megállapodás részeként a Banco Santander a Banco Popularhoz kapcsolódóan bizonyos mértékű üzleti kockázatot vállalt.

101. Ennek ellenére semmi sem szól az ellen, hogy a szanálási hatóságok a szanálási határozatban előirányozzák, hogy az ilyen „esetleges” kötelezettségeket, még ha „keletkezett” kötelezettségek is, *nem* kell átruházni a jogutód bankra, hanem ehelyett az ilyen kötelezettségeket, amennyiben azok megvalósulnak, közösen kell viselni, akár a szanálásfinanszírozási rendszeren, akár az Egységes Szanálási Alapon keresztül. [50]

102. Ez azonban mérlegelési jogkörbe tartozik, amely az egyes szanálási eljárásokban, valamint a szanálási hatóságok és az átvevő szervezet közötti tárgyalások során hozott döntésekben tükröződik. Ilyen megállapodások hiányában a Banco Santander e tárgyalásoknak az üzletértékesítési eszközzel történő lezárását követő időpontban nem hivatkozhat arra, hogy nem tehető felelőssé a szanálási keret alapján rá átruházott kötelezettségekért.

103. Más szóval, a Banco Santander azon érvei, amelyek szerint a jogutód banknak nem kellene felelősséget vállalnia a csődbe jutott bankkal szembeni bírósági eljárásokból eredő követeléseként, még akkor sem, ha az átvevő az említett bank felvásárlására tett ajánlatát megelőzően tudott vagy tudnia kellett volna az ilyen „esetleges” kötelezettségekről, nem befolyásolják azt a javaslatomat, hogy a folyamatban lévő bírósági eljárásokat „keletkezett” kötelezettségként kezeljék.

b) A visszaélésszerű bírósági eljárás lehetősége

104. A Banco Santander továbbá azt állítja, hogy az az értelmezés, amely szerint a folyamatban lévő bírósági eljárásoktól függő „esetleges” követelések „keletkezett” kötelezettségeknek minősülnek, a jövőbeli szanálások során olyan helyzethez vezetne, amelyben a részvényesek és a hitelezők megkerülhetnék a hitelezői feltőkésítés eszközének hatását azáltal, hogy a szanálási határozat elfogadását megelőzően bírósági eljárást indítanak. Az ilyen gyakorlatok, ha megengedett lennének, korlátoznák a szanálási hatóságok hatáskörét a saját tőke és a fennálló tartozások leírására vagy csökkentésére vonatkozóan, amikor a hitelezői feltőkésítés eszközéhez folyamodnak.

[50] Lásd e tekintetben az ESZM-rendelet 76. cikkének (1) és (2) bekezdését.

105. Valóban lehetséges, hogy azok a hitelezők, akik idő előtt értesülnek a szanálási határozat lehetőségéről, bírósági eljárás indításával megpróbálják fedezni befektetéseiket, ami – amennyiben azt a BRRD értelmében „keletkezett” kötelezettségként értelmezik – megakadályozná, hogy befektetésüket a hitelezői feltőkésítés alkalmazása során leírják.

106. Bár természetesen van lehetőség ilyen típusú peres eljárásokra, figyelembe kell venni, hogy a bírósági eljárás megindítása költségekkel jár, amelyek nem fedezhetők, ha a keresetnek nincs esélye a sikerre. Továbbá a szanálási határozatot sürgősen és titokban kell meghozni. Ennélfogva a befektetők, még ha sejtik is a lehetséges határozatot, valószínűleg nem ismerik annak részleteit.

107. Mindazonáltal indokolt lehet, hogy csak azokat a követeléseket tekintsék „keletkezett” követelésnek, amelyek a szanálási határozat meghozatalát megelőzően egy bizonyos időpontig indított keresettől függenek, mint például a csődbe jutott bank értékelésénél figyelembe vett időpontig, amelynek alapján a szanálási határozat meghozatalára sor került.

108. E tekintetben a Banco Santander kifejti, hogy a Deloitte értékelése a 2017. március 31-én fennálló helyzetet vette figyelembe, míg a szanálási határozatot 2017. június 7-én fogadták el. Lehetséges tehát, hogy a 2017. március 31. után benyújtott kereseteket a szanálási határozat meghozatala után benyújtott keresetekkel azonos módon, és ezért az adott időpontban „nem keletkezett” kötelezettségként kezeljék.

109. Bár ez az érv megfontolandó, nem érinti D. E.-nek a jelen ügyben fennálló helyzetét, amelyet az jellemez, hogy a keresetét mintegy nyolc hónappal a határozat meghozatala előtt nyújtotta be.

110. Ennélfogva a Banco Santander azon érvei, amelyek a Bíróság azon értelmezésével való esetleges visszaélésen alapulnak, amely szerint a korábbi kereseteket „keletkezett” kötelezettségként kell kezelni, nem tekinthetők elég fontosnak ahhoz, hogy felülírják az ilyen értelmezés mellett szóló egyéb érveket.

IV. Végkövetkeztetés

111. A fenti megfontolások tükrében azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság, Spanyolország) által előterjesztett kérdésekre a következőképpen válaszoljon:

A hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítását és szanálását célzó keretrendszer létrehozásáról és a 82/891/EGK tanácsi irányelv, a 2001/24/EK, 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2005/56/EK, 2007/36/EK, 2011/35/EU, 2012/30/EU és 2013/36/EU irányelv, valamint az 1093/2010/EU és a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2014. május 15-i 2014/59/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 53. cikkének (1) és (3) bekezdését, valamint 60. cikke (2) bekezdésének b) pontját az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkének első bekezdésével összefüggésben a következőképpen kell értelmezni:

az olyan követelés vagy jog, amely valamely tagállam illetékes bíróságai előtt valamely pénzügyi intézménnyel vagy szervezettel szemben azt megelőzően indított, de még akkor is folyamatban lévő bírósági eljárásból ered, hogy ez az intézmény vagy szervezet szanálási határozat tárgyává válik, „keletkezett” kötelezettségnek minősül.